

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 70 (1707)

Пятніца, 31 жніўня 1962 года

Цана 4 кап.

3 АТРА-пачынаюцца заняткі ў навуцкіх установах нашай краіны.

Нашы інтэрв'ю

ЗАЎТРА — ПЕРШЫ ЗВАНОК

У працы прыёмных камісій удзельнічалі прадстаўнікі шырокай грамадскасці. Нам ду-маецца, што патрабавалася, каб была праўдзівая пры-адбор абітурыентаў, добра па-пэўненне. У інстытуты і тэхнікумы прыйшлі многія ўдзельнікі камуні-стычнай працы, якія маюць намер атрымаць вышэйшую і сярэднюю адукацыю без адрыўу ад вытвор-часці.

Вачэрняе аддзяленне Беларускага тэатральна-мастацкага ін-стытута працуе з мінулага года. Яна паспела ўжо сабе добра па-казваць. Да яго пацягнуліся многія таленавіты ўмелцы, майстры прыкладнага мастацтва, людзі, якія заняты ў мастацкіх промыслах, работнікі мушкетарна-дэкарацыйнага жыццёвага спецыялі-ста на мастацкай апрацоўцы тка-цін. У такіх катэгорыях наша рэспубліка адчувае востры недахоп.

Дарчы прэстыжы і па-адрыўку студэнтаў іных наву-чальных устаноў. Уважце сабе афішную тэмбу. Афіша на ай-закладах нас на канцэрт самадзей-насці вядомага ў рэспубліцы ка-лектыву. Гэты хор неаднаразова займаў першыя месцы на агля-дах. З пахвалою глядачы гавораць пра поспехі самадзейнасці Мін-

скага педагагічнага інстытута. Многія калектывы мастацкай сама-дзейнасці ў Беларускім дзяр-жаўным універсітэце.

Сярод студэнтаў намала талена-вітых чытальнікаў, дэкламатараў, сольных спявакоў, добрых танцо-раў. Але як вырашыць пытанне аб іх спецыяльнай падрыхтоўцы, што зробіць для таго, каб гэтыя таленты развіліся і ўдасканалі-ліся?

Калегіі Міністэрства па дамоў-ленасці з іншымі ведамствамі вы-рашыла ў гэтым годзе арганіза-ваць ва ўсіх вышэйшых навучаль-ных установах рэспублікі спецыя-лізаваныя курсы.

Новы навуцальны год у сярэд-ніх спецыяльных навучальных установах прынясе намала новага. Гутарка ідзе ў першую чаргу пра значна палепшаныя новыя прагра-мы, якія дадуць магчымасць вы-рашыць пытанне лепшай падрых-тоўкі спецыялістаў сярэдняй квалі-фікацыі. Калі гаварыць пра па-дрыхтоўку, дык трэба перш за ўсё адзначыць, што ў нашым тэхніку-ме, асабліва на завочных аддзя-леннях, прыйшлі людзі з практыч-ным вопытам. Бось прыклад.

У прыёмную камісію на завочнае аддзяленне Гродзенскага культ-адукацыйнага было пададзена 110 заяў. Прынята 90 чалавек. Хто жны? Галоўным чынам работ-

ню для сярэдніх і пачатковых школ?

Гэтае пытанне заслугоўвае вя-лікай увагі. Часта ў школах выкла-данне спеваў або малювання да-ручаецца зусім нападрыхтаным у гэтай галіне людзям. Часам у гадзіны спеваў вучні проста пра-гульваюцца па калідорах або па

КУЛЬТРАБОТНІК — ТАКСАМА ТВОРЦА ПЕРШАЯ КНІГА ПІСЬМЕННІКА УСПАМІНЫ ПРА БАРЫСА МІКУЛІЧА ЧЭШСКАЯ ЛІТАРАТУРА СЕННЯ

нікі сельскіх клубу, актыўныя ўдзельнікі мастацкай самадзей-насці. Тое ж самае і ў Магілёве. Тут на аддзяленне завочнага наву-чання вучылішча прынята 180 ча-лавек. Сярод іх многа работнікаў сельскіх культасветустановаў, до-брых, здольных арганізатараў куль-турна-масавай работы ў вёсках.

У Магілёўскага бібліятэчнага і тэхнікума сваёй гісторыя. Да міну-лага года ён знаходзіўся ў сталіцы. Пера-сяляючыся на новае месца, тэхнікум меў немалыя цяжкас-ці. У першую чаргу гэта выклікала было тым, што многія выкладчыкі не захачелі са сталіцы пераезджаць у вёскавіцэ. Тэхнікуму дапамог прафесарска-вы-кладчыцкі састав Магілёўскага пе-дагагічнага інстытута. З вялікай любоўю студэнты адносілі да выкладчыка А. Г. Хрэпуніной да-цэнта Магілёўскага педінстытута, жак чытае лекцыі па культуры мовы. Яе заўсёды слухаюць з ува-гай. Пашчырэла тэхнікуму і з памішаннем.

Магілёўскі бібліятэчны тэхнікум у гэтым годзе прыняў на даўняе аддзяленне 150 чалавек, на за-вочнае — 300. У тэхнікум прыйшла не толькі моладзь са школьнай лаўкі, але і тыя, хто працаваў у бібліятэках рэспублікі.

Некалькі слоў пра матэрыяль-ную базу нашых навучальных ус-тановаў. Вядзецца будаўніцтва велі-зарнага корпусу Мінскага педін-стытута. Цялі студэнцкі гора-дак стварэння ў Гродна для педагагічнага інстытута. Набытае новае майма, пераўладка-абсталяванне інтэлектуальных і кабінетаў. Нашы родныя ўрады ко-дуюць асаблівае значэнне на падрыхтоў-ку высокакваліфікаваных спецыя-лістаў, людзей, якіх неможна жыць і працаваць у існасці камуністычным грамадстве.

Кансерваторыя... Георгій Мазуркевіч і Таціна Кароткая ўпершыню ўваходзяць у студэнцкія таварышчы і не толькі рады, а і заклочаюцца: трэба будзе знайсці працаваць, каб асабліва тален-ці мастацтва.

Фота М. РУБІНШТЭЙНА.

Паўка Карчагін і даданыя сказы

Д. ФАКТАРОВІЧ,
загедны катэдра
завучэбнай літаратуры
БДУ імя У. І. Леніна.

раўняні з работай аднакласні-каў, аказалася шэрым пры спа-борніцтве з сотнямі работ абі-турыентаў.

Ці можна гэтага пазбегнуць? Ці можна знайсці нейкі больш-менш агульны крытэрыў для ацэнкі літаратурных твораў? Дзякуючы школьнаму? Ду-маецца, што самастойна і — не распрацавана. Сістэма ацэ-нак не заахочвае да самастой-нага мыслення, бо ацэнка вы-стаўляецца, як правіла, у за-лежнасці ад колькасці грама-дзянскіх памылак. І гэта ў той час, як сачыненні на свабоднай ласі камуны, публіцыстычныя тэмы маюць вялікае наву-чальнае і выхавальнае значэнне, бо яны дазваляюць адначасова адбіваць начытанасць, сама-стойнасць мыслення вучня. А ці трэба гаварыць, што навуцчы самастойна мысліць важна не толькі для будучых спецыялі-стаў літаратуры?

Методыка сачыненняў на сва-бодную тэму пазінае быць гэтак жа практычна распрацавана, як у алгебры і фізіцы. Або такія тэмы пазінае быць гэтак жа практычна распрацавана, як у алгебры і фізіцы. Або такія тэмы пазінае быць гэтак жа практычна распрацавана, як у алгебры і фізіцы.

Хочацца, каб Міністэрства ас-веты смялэй пераадоляла тра-фарм, паўтор у тэматыцы са-чыненняў, акая прапануецца школам. Часопіс «Народная ас-вета» мог бы за кошт артыкулаў метадыстаў, якія часам нічога новага не адкрываюць, хоць раз-два на год друкаваць леп-шыя вучнёўскія сачыненні. Ды і не толькі сачыненні! Нашу ўва-гу павінны прыцягваць работа літаратурных гурткоў, рукапі-сныя школьныя часопісы.

Але вось сачыненні напісаны. Настаўнік прыняў іх дамоў, уве-чары сеў чытаць і ацэньваць. У адноўленне ад выкладчыка ал-гебры, ён не можа звернуцца з ад-казам у канцы падручніка. Ён ацэньвае сачыненне ў параўнан-ні з іншымі і ў залежнасці ад свайго густу і вопыту. Школь-нік, натуральна, верыць густу і вопыту настаўніка і спакойна едзе папастаў на філагічны факультэт — ён жа атрымліваў па літаратуры толькі высокія ацэнкі! Але на прыёмных экза-менах яго чакае расчараванне. Сачыненне, напісанае на ўро-ўні, за які ён атрымліваў у сваёй школе «пяціёрку», тут ацэньва-ецца, як пасрэднае. Літаратура — не матэматыка, дзе ўсё выра-шае логіка і ацэнка. І тое, што здавалася добрым пры па-

можнасць у прыёмах аналізу — з'яўляе ідэяльным. Калі б той ці іншы лабарант не ўмеў ста-віць даследа, яго б прагналі з работ. Калі б педагог-на-ліст не меў голасу, гэта без-умоўна з'явілася б перашкодай у яго прафесійнай дзейнасці. А на філагічным факультэ-це чалавек можа дзесяцігод-дзямі выкладаць літаратуру з чужога голасу або па даўніх записках. І гэта ў той час, калі даўно вядома, што літаратура, як ніякі іншы прадмет, патра-буе ад выкладчыка абавязкова-га спалучэння эрудыцыі з вы-разнасцю сваіх адносін і аргу-ментаванасцю ацэні.

Кожная наша лекцыя перад будучымі настаўнікамі-спецыя-лістамі па літаратуры павінна не толькі ўзбагаджаць пазнан-нем фактамі, узорнымі канцэп-цыямі гісторыка-літаратурнага раз-віцця, але і набліжаць да разу-мення майстэрства. Майстэр-ства мастака і майстэрства кры-тыкі, аналізу. У нашым прад-меце начытанасць у класічнай крытыцы дае магчымасць ме-ркаваць да грунтоўнасці ведаў. І не варта было б Г. Рэлюсу падрыхтоўваць думку, што сту-дэнт заўсёды павінен даваць асабістую ацэнку таго ці інша-га класічнага твора. Ці не пры-слушчацца лепш да Л. М. Та-гоўска, які прызнаваўся, што да таго, як прычытаў артыкул Бя-лінскага пра Пушкіна, не разу-меў рэману «Яўгеній Анегін». Літаратурнае жыццё ў вучы-цэ павінна быць адначасова і на-вуковым работнікам і папуляр-ным работнікам у тым сэнсе гэтага сло-ва, які яму надаваў Д. Пісараў, калі пісаў, што папулярна-сць павінна... пры дапамозе ац-ці навуцы і мастацтва даць ім такую выдатную магчымасць, якой яны не маглі б набыць уласнымі сілкамі.

КАЛІ МЫ ГАВОРЫМ пра ўмовы паспяховага выкладання літаратуры, нельга змолчаць аб зусім не-прыдатнай перагрузцы славіс-нага культуры.

Каў сярэдняй і вышэйшай шко-лы абавязковымі і неабавязко-вымі даражэннямі. І адным і другім даводзіцца весці па 18 гадзін аўдыторных заняткаў у тыдзень! А школьнаму настаў-ніку трэба яшчэ правярць 200 сшыткаў. Такая перагрузка не пакідае часу для навуцы, бо за кожную гадзіну лекцыі павін-на стаць працяглай падрых-тоўка, пошукі, прадумванне. Я не першы стаўлю гэтае пытан-не. Яно даўно гучыць і са ста-ронак друку, і на настаўніцкіх нарадах, канферэнцыях.

Вядома, і пры гэтых не вель-мі спрыяльных умовах многа педагогаў — выкладчыкаў літа-ратуры — дасягаюць добрых по-спехаў. Хочацца назваць хоць бы імёны такіх настаўнікаў: школ Мінска, які К. С. Валасе-віч, І. Е. Соснава, М. І. Ма-сальская, Н. А. Дур'е, М. І. Чарняўскі. Гэтыя выкладчыкі атрымалі за грунтоўную пад-рыхтоўку школьнікаў падары-лі філагічных факультэтаў вучу Масквы і Ленінграда. Іх вопыт варта было б актыўна абгуль-ніць і распаўсюджаць.

І ўсё ж трымаю, акая вына-васці ў артыкуле «Пішае без памылак...» наступіліце на філ-фак» — справядлівая. Вось та-му я палічыў патрэбным напі-саць гэтыя нататкі.

ДЗЕВЯЦЬСОТ КАНЦЭРТАЎ ТАНЦАВАЛЬНАГА КАЛЕКТЫВУ

Пасля працоўнага дня клуб сельскасельскі імя Дзімітрава Ві-цескага раёна запусцілі жыёла-вады, механізмы, палаводы. Глядачы гарача апладваюць вынаўцаў беларускай поль-ка, польскага народнага танца «Абэра», венгерскага «Чарда-ш» і іншых танцаў. Гэта быў 900 канцэрт народнага ансамбля та-го Віцескага раёна Дома культуры.

ДЛЯ ТАЛЕНАВІТЫХ ДЗЯЦЕЙ

11-гадовая рэспубліканская школа-інтэрнат музычна-маста-цкага выхавання дзяцей адкры-лася ў Мінску. У гэтым годзе на яе два аддзяленні — музыч-нае і выяўленчага мастацтва — прымаюцца 50 таленавітых дзя-цей.

Акрамя агульнай сярэдняй адукацыі іх выхаванцы з пер-шага класа будуць атрымліваць падрыхтоўку па адной са спе-цыяльнасцей — плястыка, скры-пача, выяўленчага мастацтва, у галіне жывапісу і скульпту-ры. З наступнага года намяча-ецца таксама адкрыццё аддзяле-ня хараватры. Асноўная зада-ча новай школы — рыхтаваць абітурыентаў для мастацкіх вучу рэспублікі.

Плануюцца будаўніцтва спе-цыяльнага гарадка для гэтай школы, які ўвайдзе ў строй да 1964 года.

У рэспубліцы гэта другая на-вуцальная ўстанова для талена-вітых дзяцей. У Мінску ўжо доўгі час працуе дзіцячы дом мастацкага выхавання, у якім сярэдняй адукацыю і адпавед-

ную спецыяльную падрыхтоўку атрымліваюць таленавітыя дзе-ці, якія страцілі бацькоў.

Падрыхтоўкай надраў ка-мпазітараў, музыкантаў, спява-коў, акцёраў, рэжысёраў, мас-такоў, музыкантаў і мастац-твазнаўцаў у рэспубліцы зай-маюцца кансерваторыя, тэат-ральна-мастацкі інстытут. Спе-цыялістаў з сярэдняй музыч-най адукацыі рыхтуюць 6 му-зычных, 2 музычна-педагагіч-ных вучылішчаў. Пры гэтых оперы і балета працую хар-аграфічныя вучылішча.

Побач з клопатамі аб развіц-ці прафесійнага мастацтва многае ўжо зроблена, каб па-драставае пакаленне расло ўсе-бакова развітым. У рэспубліцы дзейнічаюць цяпер 97 музыч-ных і школ-сямігодкаў. Развіццё мастацкіх і музычных густаў дзяцей таксама садзейнічаюць сотні музычных, харавых, ха-раграфічных ансамбляў, гур-тоў выяўленчага мастацтва. І студыі, якія дзейнічаюць пры клубках і дамах культуры, пала-цах і дамах пісьмачы.

«Кім» сёстры Ларыса і Любоў Раманенкі, шапчы фабрыкі «Сцяг індустріялізацыі» ўдэр-ніка камуністычнай працы Люд-міла Марыяна, студэнт ме-дыцынскага інстытута Ана-толь Асіпенка, студэнтка Лу-жыцкага сельскагаспадарчага тэхнікума Ада Голасова, муж і жонка Павел і Галіна Гар-буновы, сёстры Таіса і Ларыса Цыганковы і іншыя.

Сваё майстэрства самадзейна-артысты паказалі ва ўсіх раёнах Віцебшчыны, а таксама ў Пскоў-скай, Смаленскай, Магілёўскай а-бласцях, у Мінску. Нядаўна ан-самбль паслякова выступіў у Ма-скве на Выстаўцы дасягненняў на-роднай гаспадаркі. За высокае майстэрства ён быў узнагароджаны памятным медалем, а 30 лепшых яго ўдзельнікаў — Ганаровымі граматамі.

Акрамя народных танцаў, у ре-пертуары ансамбля поспяхам ке-руюцца харавыя і танцавальныя кар-цінкі «Дарогі кукрузе», «Больш мяса і малак», «На паўстанку», «Залп Аўроры» і іншыя.

У песнях, танцах, музычных карцінках самадзейна-артысты прэсуюць дружбу нароўд нашай шматнацыянальнай радзі-мы, іх рэдкая прадоўжае жыві-це.

Цяпер ансамбль рыхтуе вялікую танцавальную канцэртную, якая адлюстроўвае самавядоў працу механізатараў, жывёлаводаў, пель-водаў.

Танцавальны калектыв неадна-разова адзначаўся граматамі, дыпламамі і прэміямі на рабінскіх, абласных і рэспубліканскіх агля-дах мастацкай самадзейнасці. Ка-лектыв адзначан таксама Грама-тай Вярхоўнага Савета БССР.

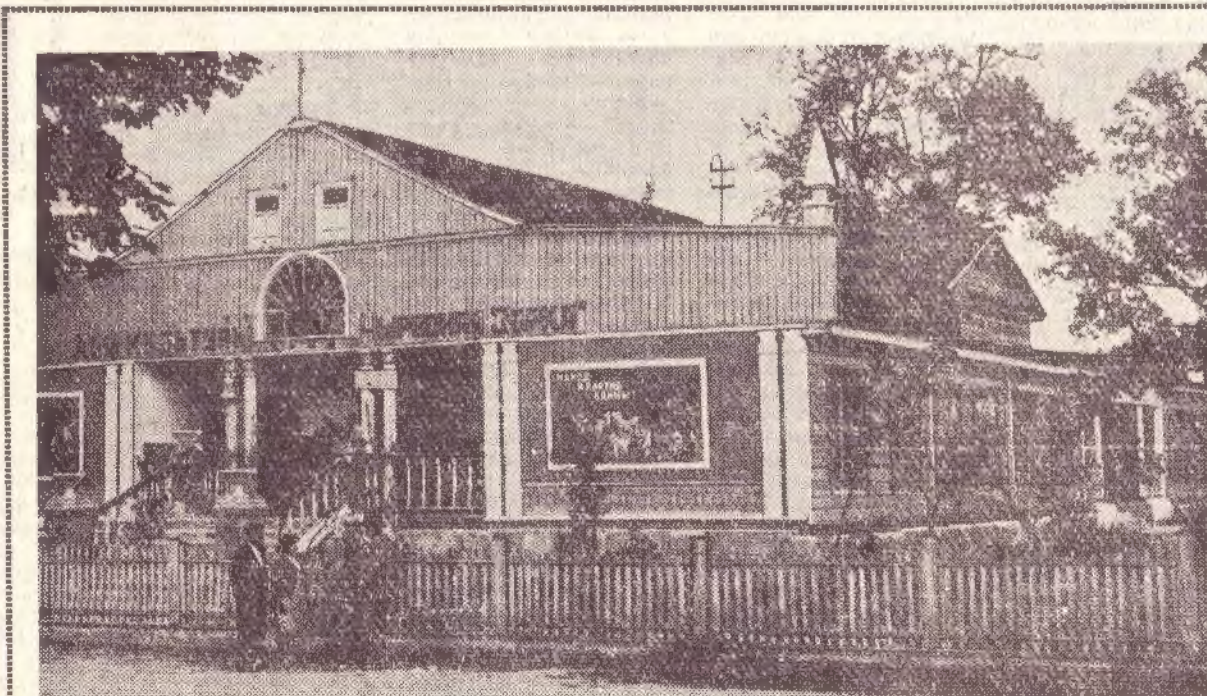
(БЕЛТА).

МУЗЕЙ Я. КОЛАСА У ВІЛЬНЮСЕ

Жыццё і творчасць Я. Коласа цесна звязаны з Вільнюсам, дзе доўгі час жыў і пісаў свае вершы пясняр беларускага народа. Жыхары ста-ліцы Савецкай Літвы сьвята ўшаноўваюць памяць Якуба Коласа: у месцах, звязаных з жыццём паэта, устаноўлены мемарыяльныя дошкі, у бібліятэках зроблены стэндзі, прысвечаныя яго жыццю і творчасці. Да 80-аддзя з дня нараджэння паэта ў Вільнюсе, па вуліцы Келю-во, будзе адкрыт мемарыяльны музей Я. Коласа. Навуковыя спра-цоўнікі рыхтуюць экспанаты будучага музея.

А. ГРЫШКЕНАС.

г. Вільнюс.

Любіць свой Дом культуры хлябаробы сельгасарцелі «Чырвоная зорка» Барысаўскага раёна. У клубе вась гадзіннага, зана на 500 месцаў, бібліятэка, чытальная зала, паві для гуртковай работы. Тут рату-лярна дамаўляюцца мастацкі і навукова-папулярныя фільмы, выступаюць з канцэртамі ўдзельнікі ма-стацкай самадзейнасці. У гэці да магнасіна часта прыязджаюць артысты з Мінска, Барысавы і іншымі гарадаў.

На адынку: Дом культуры калгаса «Чырвоная зорка».

Фота Ул. ЛУПЕЯКІ. (БЕЛТА)

Неабавляючи балериний ступні і Оля Захарова (Здівмач справа) — вихованка харьозграфів Лі! Івануна Меранюкова, яка старавця виховує у своїх дітей, і туди, де пригодно, розвідує у їх паучу ці ритму, пластичні!

Але тоє далучення до маїстства, яке народинає-ється тут, у гурті, Дона піянерка, пакіне след на усіх, які виховані у цьому гурті, анімаці, драмі, опері, паучіні.

Творчасці — яна чим толкні у маїстстві, жівна і творчасці — такінчій, вихованій, історичній, старанне левікх крылатых пушак, маїзель наробляў, пошуні нових радісчій, де чим толкні не зай-має, анімаці, опері, драматичній, харьозграфічній, малюнк, лєпкі і живупісь, ялєччій і шєкєвій театрі, струн-ковій музиці, історичній, опері, драмі, опері, дра-матизовстві, крою шєкєвій, наршєч, оїмх кінє-матюграфу, фотографу, кінєматюграфу, радєїстэ, ау-томатістэ... де усі і не пералічїти. Причїм хари-вуванїє Дона піянерка, Янчэ да вайні у 1940 годє будувал маїзні самалєта у Бєрлїні. Дона пі-янерка, Янчэ будувал маїзні самалєта у Бєрлїні, у гуртукі авїєматюграфі, якім чї кірує і які, дарчїм,

Вацлаў ЖЫДЛІЦКІ,
выкладчык Карлава
універсітэта ў Празе.

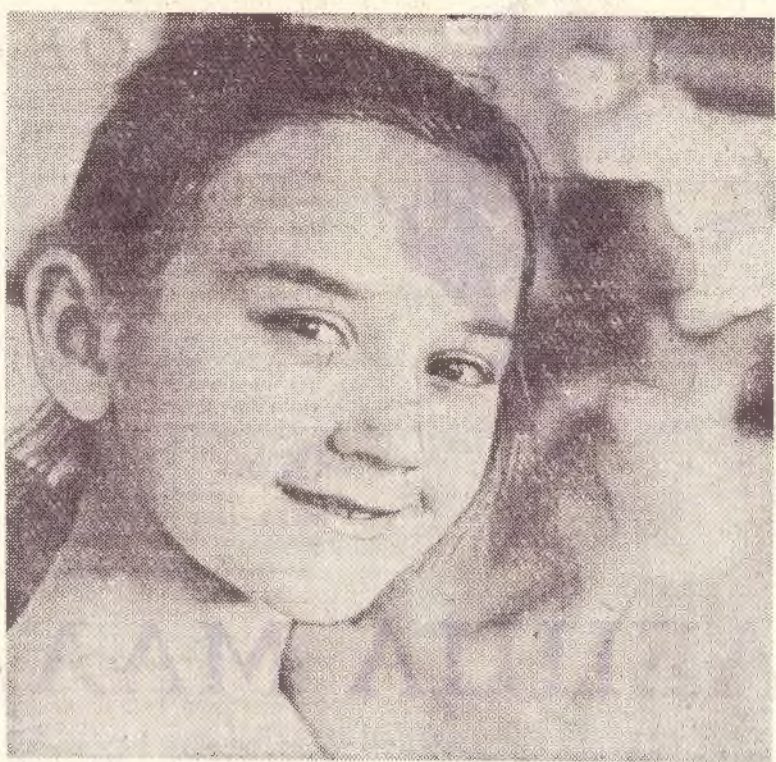
Як видно, у лютому 1948 года Чхаславацкі народ пад кіраўніцтвам сваёй камуністычнай партыі ліквідаваў пучч буржуазіі, вазілаў на рэстаўрацыю капіталізму ў краіне. Уладу поўнасюзяў у свае рукі рабочы клас, забяспечыўшы мірнае перастанаве народнай і дэмакратычнай рэвалюцыі, якая пачалася пасля вызвалення Чхаславацкай Свяцейшай Арміяй у 1945 годзе, у рэвалюцыйнае сваядзітчыноў.

Визначенням човня шляхи для
завдання усієї країни, глибока зна-
чальна певна діяльність і пе-
додатково нові творчість.
Калі раней прагнущий
завдання літератури, авлодіа
завдання у віщійній атмосфе-
рі так званої апалітичності
ідеї адства у бараше
реакційними тенденціями бур-
жуазних письменників, то щеп-
ля почав авлодіах метадом
авціалістичного реалізму, які
також творчі праграмат Союзу
завдання письменників, арга-
візавання у савіку 1949 года.
Література далам і побуаю
дала себе служенню справе па-
суду авціалізму у країне. Яна
ашуа іде у паход за авлодіа
енен сучасний зміст. Творчі эн-
улізм народних мас авбудже у
ісменнічкі іменне да епіній
шмучні. Як нікол, авбудже ав-
кіаю колькість широкі планавих
вору, унікаючі членя цикли
амуа. Характерна, що і у
авціл глибока часу переваже жанр
дікій пэмы. Гэтым творч-
література намагаєца авхіах
кага ширій рэалістична, авлістра-
ціонна і авціа, авмені у кіпшм
авціа. Як у гавціах пачі-
апол у савісх літэрацях, на
ершш план выступіаючі такі ав-
ціа «автворчі» і «сельскі» рама-
ні. Авсуюні намагаіні письмен-
нічкі накіравані на стваренне
танюага авобраза рабочага, се-
яніна — срадомага будаўніча
авціалізма, чалавека, які стано-
віа сапраўдным героєм
авціа.

Чэшская літаратура расцвіла і заліла, заліцалася да савяцкай, савецкай спадчыны і савецкіх пазіцый. Праўда, не савяцкім ідэалам, а ідэалам сваядомасці, не атрымаўшы належнай глыбіні. У пісьменніцкім калектыве былі аб'яднаны мастакі з розным узроўнем эдзіпа-падлітэчнай сталасці. Савецкізм у агульным стаў для пісьменнікаў усвядомленай заканамернасцю, але саваядзістыва і сваядомасць некаторых з іх не пайшла яшчэ ў кроў і плоч, не дала іх у мастацкім бачанні класнага і супрацькласнага жыцця. Замест таго, каб з пазіцый марксісцка-ленінскага светопгляду, але сваім індывідуальным рокам мастака адкрываць жыццё, асобныя пісьменнікі ўпадлі ў ілюстрацыісцкасць. І нібы забывшы прыказанне літватара быць перадавымі, яны скла-дваліся з саваядзісцкай ілюстрацыйна-грамадзянскай пастылі прашчана, паўхавога, бэрэчуння ідэалагічна палажэння, больш або менш удала ілюструючы іх. Асколькі ў выніку атрымалі схематызм і дагматызм у літаратуры.

Супраць гэтых недахопаў і палітычнае адкрутцэнне барацьбу літватара сучаснага перыяду. Яна ў многіх момантах нібы палемізуе з папярэднім этапам. Гэта абдзі-ска на выбары тэм, канфіктаў і характараў герояў, на жанры і, да ў апошняю чаргу, на моўнай тэатуры твораў.

Калі літаратура напярэдняяга перыяду развівалася хутчэй у

[illegible]

ковы і паказальны для сучаснага
этапа літаратурнага працэсу.

У центрі уваги маладої поезії програмна паустау «прости чалавек» і простая «будзненна» з'явы жыцця. У іх аўтары шукаюць і адкрываюць паэзію. Ім удаецца бачыць свайго лірычнага героя больш канкрэтна, у яго індывідуальнай непаўторнасці, тым самым і больш змяшчальна.

Сучасна пазга ўсё мацней
выяўляюць схільнасць — падчас
здаецца, нават празмерную — да
шырокай і свабоднай асацыяцыі.
Разам з тым, намаганні з да-
кладнай «ухапіць жыццё», яны лі-
чы «рассоўваюць» рамкі строгай
структуры верша. У процілегласць
класічнай чатырохрадковай ста-

мощныя лірычныя элементы, але не павінен быць лірычка скампанаваных. Проза мае свае спецыфічныя законы. І. Кржыж якая і з'яўляецца адным з нямногіх — напрыклад, пасля В. Жэжача або побач з Я. Агчанаіакам — сучасных патрыястальных «архітэктараў» прызвіганага твора.

Да лепших дасягненняў маладой чэшскай прозы трэба аднесці і кнігі апавяданняў Р. Чэрнага. І. Сметанавай, В. Пржыбскага, І. Клімы, В. Вуўры. Сярод іх асабліва вылучацца Р. Чэрны. Калі малодшыя прызвікі паказалі сабе пераважна як «аналітыкі» рэчаіснасці, то ў яго прыкметна цяжы да мастацкага сітэзу. І мабыць невяпэлкава ён пакуе што

мастакамі стаіць пытанне: ці такі ўжо **просты** гэты просты чалавек? Зусім справядліва пра гэта распачаў гаворку крытык М. Юнгман у артыкуле «Ці жыве яшчэ герой».

Збыдненне геранічнага абыліча героя сучаснай чэшскай літаратуры звязана з пытаннем аб канфікцыі. У сувязі з пабудовай сацыялізму ў Чэхаславакіі жыццёвыя канфікты набылі ў большасці неагата-ністычныя формы. Яны пяцёр выступалі на першы план, але літаратура яшчэ не зусім у сіл іх адкрыць, абвергнуць фальшывае ўяўленне, што быццам праціўніку ўжо разбіты, пераможаны, жыццё лыве мірна, «нецкава», што ў ім ужо няма ні гераізму, ні геро-

канська гарбузова рослина гайот, яка має плоди, як у наших агурок. По смаку яни справді нагадують агурки, але мясцеві жижери з таким же задоволенням уживають пажухлість журажасті клубні гізай рослини. Дарczy, доследи, праведзеныя А. Н. Ілачевым, паказалі, што гайот можна перасяляць у савецкія субтропікі.

Цікавими рослинами з'являються гігантські радиси — дайкони, які ростуть у Японії. Їх уживають у вареному, сушеному і навіть маринованому вигляді. Їх нешта сиродіає паміж радизької і радисам з той «невеликої» розніцай, што кореняплод дасягає вагі больш пуда.

Значныя часткі работы прысвечана гародніне Савецкага Саюза. Для зручнасці назвы гародніны ў кнізе даюцца на лівінскай, рускай, французскай, англійскай, нямецкай мовах. Для раду відаў раслін прыводзіцца іх хімічны састваў, характарыстыка іншых асаблівасцей, гатуноковыя разнастайнасці. Такім чынам, даследаванне беларускага вучонага можа слу-

Праця А. Н. Іпасьєва «Агарод-
няя расліны зямнога шарэ» бу-
дзе багата ілюстравана. У ёй каля
400 здымкаў і малюнкаў.

На «Гомсельмашы» пабывалі артысты Усерасійскага гастрольна-канцэртнага аб'яднання. У заводскім Палацы культуры яны наладзілі канцэрт «Песня — душа народа».

Перед нами була будауїнамі виступили сплавачі — заслужена артистка РСФСР Алена Міхайлава, Тамара Тугушцава, сплавак Сиргій Каліжний, майстер мистацтва слова Анатолій Милькоу. Праграму концерта складалася з песен савецьких композиторів, руських народних песень, романсів, вершів і апландів наших савецьких письменників.

В. СЯМЕНАУ.

—І робіцца рэптам на дзёна палых-
ленні!
Мат. Ул. БАРАНОВСКАГА

Жал, ул. БАРАНОВСКАЯ.

ІТАЛІЯ

Малоды італьянскі ар-
ыст і тэатральны рэжы-
р Аманальда Фоза пачаў
дымкі фільма «Мілы
руг» 1962 года». Гэта
учасная экранізацыя
амама Гі дэ Матасана.
галоўных ролях вы-
ступаюць папулярныя ак-
цы Марадэа Мастран-
дзіні і Гіахіма Фалка.

АНГЛІЯ
Палулярны аўтар дэ-
фактоўных раманаў Ага-
на Крысці піша па закла-
дах Галівуда сцэнарыі па
тэматыках рамана Чарльза
Дзікенса «Халодны
дом».

ИСПАНИЯ

Вядомы рэжысёр Луіс Бунюэль (нядаўна на нашы экраны выйшаў яго сасудзіны фільм

Калі ласка, містэр Мар-
ал!» збіраецца ў блі-
эйшы час перанесці на
ран класічны ўзор іс-
каскага «махлярскага»
мана XVI стагоддзя

Ласарылю з
на. На гаўлоу
увіннага паддэ-
адшуквае тысячы
аў, каб зарабіць
на жыццё. — Бер-
хожа запрасіць
існуючы актрысу
ету Мазіну (гераі-
ыма «Ночы Кабі-

КУБА Вядомы рэжысёр Гаці (яго фільм «Удастоены ся-ага медала II ўскага міжнарод-кінафестывалю») ў Уавану, каб а з кубанскімі кі-аграфістамі паста-ліць аб кубінскай мні.

ЗША

льмау, у
кі «По-
льянська
Ровера» і
заход-
ост» па
да Грз-
«Балада

РУМУНІЯ

Малады рэжысёр Георг Вітанідзіс эскізуе роман папулярнага сучаснага румынскага пісьменніка Раду Тудора пад назвай «Пойма Дуная». Гэта будзе лірычная кітаповесць аб кхакані ўраджэнкі прыдунайскай мясцовасці Інішаземца, якое зарадзі-

Галоўны рэдактар
Рэдакцыйная калё
БАРЭВІЧ, в. Ул. ІВА
кратар), П. Ф. ПРЫ
галоўнага рэдактара
шаўнапа, в. р. шк

...і робітьца рентам из дізна палех-
підлячі

Мат. Уд. БАРАНОВСЬКАГО

Жал, ул. БАРАНОВСКАЯ.

«Литература и искусство» — орган Министерства культуры и правления Союза писателей БССР, Минск.

Адрес редакцый: г. Мінск, вул. Захараву, 19. Тэлефоны: прыёмнай — 3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказнага сакратара — 3-25-25, аддзела літаратуры — 3-22-04, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры — 3-22-04, выдавецтва — 3-19-52, бухгалтэры — 3-11-03.

Друкарня видавецтва «Звезда».